

וקראת לשבת עונג

אלון מרן בפאך באקדפ ובסולת פלאז

גליון מס' 690

צו - שבת הגדול

י' בניסן התשפ"ג

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"ג שאול בן סלביה ע"ה | לע"ג שלמה זיוא בן שנה ע"ה | לע"ג יצחק בן מיטה אסתר ע"ה | לע"ג שמעון בן חביבה ע"ה | לע"ג רחל שנה בת מנורה ע"ה

לע"ג מרן רשכבה"ג שמריהו יוסף חיים בן פעשא מרים זצוק"ל, מרן ראש הישיבה הגאון ר' שלום בן תופחה זצוק"ל והגאון ר' שמעון בן חביבה זצוק"ל

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

"שלוש תמיהות תמהתי עליו!"

החסיד חכם צדקה חוצ'ין זצ"ל, מייסד ביהכ"ס "שמש צדקה" יחד עם קהל חסידיו היו מקיימים בחבורה יחדיו מידי שנה בשנה בשכונת בית ישראל באחת החצרות "מצות מצוה" בערב פסח אחר חצות היום, כהלכתה עם כל ההידורים, כאשר המשגיח הוא המקובל חכם סלמאן מוצאפי זצ"ל. בערב פסח תש"ה, עת היה מרן שליט"א אברך צעיר, הגיע למאפייה של חבורה קדושה זו (שגם אביו נמנה עמהם), כשבכיסו חצי קילו קמח עבודת יד, כדי לקיים את דברי השו"ע (סי' תת"ן) לכחילה לקיים את מצות אכילת מצה בליל פסח כשאפוא לאחר חצות היום דומיא דהקרבת קרבן פסח שהיתה לאחר חצות. הוא הוציא קמח מכיסו ופנה לאופה בבקשה אם אפשר לאפות לו. האופה שהיה לחוץ מהעבודה הקשה צעק עליו: "מה באת עכשיו, האינך רואה יש פה חכמים אופים? אל תפריע לנו עכשיו!". רבנו שתק ולא דיבר מאומה, הוא חיפש כסא והתיישב עליו, הוציא מכיסו "שולחן ערוך" קטן עם "באר היטב" והחל גורס בהלכות פסח, הלכה אחר הלכה, סימן אחר סימן בשקידה. חכם סלמאן מוצאפי זצ"ל אמר לבנו הג"ר בן ציון מוצאפי שליט"א, אני עקבתי אחר מעשיו ותמהתי עליו שלוש תמיהות. האחת, איך אפשר להתרכז בלימוד במקום המוני של אפיית מצות, זה צועק מפה, זה עם הקמח, זה עם מצה ואעפ"כ הוא מתיישב ללמוד. זאת ועוד, איך הוא חשב לקחת עמו ספר אפילו בערב פסח. בחגים בשבתות ובימות החול ודאי שהוא לומד, החידוש הוא שבערב פסח אשר אין לך יום עמוס כ"כ כהיום הזה ואעפ"כ הוא יושב ולומד. ויבוא השלישי, על תוכן הלימוד, שהוא לומד את פסקי השולחן ערוך לבד באשר ידעתי שהוא גאון והוא כבר למד ושינן את הלכות אלו עשרות ומאות פעמים שבדאי הוא יודע אותם על בוריים בעל פה, ואעפ"כ הוא מסוגל לחזור ולשננם שוב ושוב... "באותה שעה אמרתי בודאי שזה יהיה גדול הדור".

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום מאיר ואלק שלום"א

"יש גבול!"

תמיד היו והיו מעמדות, הבדלי דרגות. בכל השטחים, הרוחניים והגשמיים. אך פעם היו הדברים ברורים ותחומים. במישור הכלכלי, היו עשירים ואמידים, מעמד ביניים ואביונים. לעשירים היתה מרכבה פרטית, האמידים שכרו כרכרה, הנמנים על מעמד הביניים נסעו בעגלות והעניים הלכו רגלי. העשירים התגוררו בטירות, האמידים בחווילות רחבות ידיים, הסוחרים בדירות נאות והעניים בבקתות זלות. העשירים התהדרו במלבושי כבוד, האמידים לבשו בגדים ללא רבב. בני מעמד הביניים לא בושו בטלאי במפרק ובברך, והעניים עטו בלואי סחבות. כך היה מנהגו של עולם. לא עוד. כיום - באשמת רוח התחרות העזה, הפירסום השוטף מוחות והתקשורת הפועלת בשירות - התבלעו התחומים. הכל הפכו ל'בעלי מרכבות', גם אם שיעבדו לריכבם עשרות משכורות ואין ידם משגת להחזיקו. הכל הפכו ללובשי מותגים, כולם מחקים את כולם. מתארחים במלונות 'יוקרה', נופשים בחו"ל, חיים מעל ליכולת הסיחור שאין לו סוף. 'עומדים על בהונות רגליהם' ומותחים צואר עד לנקיעה. ולא בתחום הכלכלי בלבד. טישטוש התחומין חדר לכל מקום. פעם, ידעו הכל: יש יהודי יודע ספר, בר אוריין, ויש רב, ויש גדול בתורה, ויש גאון, ויש הנמנה על גדולי הדור. הכל היה תחום ומוגדר. גדולי גדולים, כבן עזאי ובן זומא, לא נסמכו לרבנות. אף האמורא שמואל לא זכה לכך. אפילו לרב, גדול אמוראי בבל, לא העניק רבינו הקדוש אלא היתר הוראה מוגבל! וכיום, כל אברך רב, וכל רב גאון, והמילים כבר נעתקות. ומה הנחת ללמדן אמיתי? כשרש"י הקדוש הביא שמועה בשם אחד מרבותינו, כתב: "כך אמר לי רבי שמואל המכונה חסיד" (ביצה ל"ג). רש"י לא לקח על עצמו את האחריות לנכונות התואר! וכיום? כל אחד צדיק נשגב, כבוד קדושת... בדרך זו, הלא מאבדים התארים את משמעותם, וכבר צריכים לעיין: "הגאון האמיתי", ולך תדע... לא זו הדרך! רצונך לכבד את פלוני, אדרבה. אבל כערכו. כשביקשו להספיד אדם בתואר הצנוע: "צנוע", שאל רב נחמן: "מניין לך זאת, כלום עקבתם אחריו?... ומדוע? משום שחיבת להיות אמת מידה. חיבת להיות הדרגה. יש לדעת מה חשוב, ומה חשוב יותר. מי חשוב, ומי חשוב יותר! דבר זה, מפרשתנו למדנו. העבודה הראשונה בבית המקדש, היתה 'תרומת הדשן': מטילים היו גורל, כדי לזכות בה. בבגדי כהונה היתה נעשית. אבל התורה מדגישה: על בגדי כהונה האלו להיות פחות יפים מהבגדים הרגילים. ומדוע? משום שיש עבודות חשובות ממנה: "לימדה תורה דרך ארץ. בגדים שבישל בהם קדירה לרבו, אל ימזוג בהם כוס לרבו!" הדברים מרעישים: נערך פייס, וכהן מאושר זכה בגורל, זה יומו הגדול! עולה הוא למזבח ובידו מחתת כסף, נוטל מלוא המחתה אפר ומניחו לצד המזבח, ונעשה בו נס גלוי ונבלע במקומו. מבקש הוא ללבוש לכבוד המאורע, לכבוד הזכיה ולכבוד עבודת הקודש את פאר מחלצות כהונתו - ואין מניחים לו! אסור לו! מדוע? והרי אפר זה קדוש הוא, אסור בהנאה. והרי "אין גבהות לפני המקום". הרי לשיבחו של עשו אמרו, שגם כשעשה לפני אביו מלאכת בישול מרבת בגדים, היה עושה זאת בבגדי מלכות - לפני מלך מלכי המלכים, על אחת כמה וכמה! הכל נכון. אבל חייב אתה לבנות לעצמך סולם הכרה, לדעת מה חשוב ומה חשוב יותר! נפיק את הלקח: עלינו ליצור לעצמנו תמונת מצב נכונה, למקם כל דבר כפי חשיבותו וערכו. כי סולם חשיבות מכתב סדר קדימויות. וזה התנאי הבסיסי להתעלות האדם!

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"וזאת תורת זבח השלמים" (ז, יא).

במדרש (תנחומא סימן ו) מובא: כי בשעה ששמעו אומות העולם את מצוות הקורבנות באו אל בלעם ושאלו: מדוע ציווה הקב"ה לישראל שיביאו לו קורבנות, ולנו לא ציווה דבר? אמרו להם בלעם: התורה היא "שלום", ומי שקיבל את התורה שהן כתובין בה, צריך שיקרב קרבן! אתם מתחילה פסלתם אותה, ועכשיו אתם מבקשים להקריב קורבנות?

את דברי המדרש הללו – הנראים לכאורה תמוהים – ביאר המגיד על פי משל: עני אחד היה לו אח עשיר במדינת הים שהיה שולח לו מדי חודש בחודשו סכום כסף למחיה, כך נהגו זמן רב. פעם אחת הפסיק העשיר לשלוח את הכסף, ועד מהרה צבר העני חובות רבים למעלה ראש. כעבור שנתיים הגיע העשיר להשתתף ביריד הגדול שהתקיים בעירו של אחיו העני. טרם פתיחת היריד סר העשיר אל בית אחיו ואמר לו: ערוך נא חשבון כמה אתה צריך ואתן לך כי כבר מזה שנתיים לא שלחתי לך דבר. שמח העני שמחה גדולה ועד מהרה פתח את פנקסיו לפני אחיו ומטיבו שם הראה לו את חובותיו הרבים שהצטרפו יחד לסכום גדול. אתן לך את מלוא הסכום – אמר העשיר – אולם זאת אבקש ממך, אל נא תטריד אותי במשך היריד כי אני עסוק בעסקי מאד, על כן בתום היריד סור נא אלי ואתן לך את הכסף. למחרת היום נתחם היריד והעשיר עמד בחנות ששכר שם ועמו מלאי גדול של בדי משי המתאימים לתיקון בגדי משי יקרים. קונים רבים הצטופפו בחנותו, קנו ואף שלמו לו במיטב כספם.

אל המקום נזדמנה אשתו של האח העני, וכאשר ראתה את העשיר עומד בין הקונים הרבים ובידיו מטרי מזומנים לא התאפקה, מיהרה אל בעלה וסיפרה לו את אשר ראו עיניה.

לך אל אחיך – הפצירה האשה בבעלה – ובקש ממנו את הכסף עכשיו! אבל הלא זאת בקש ממני – מלמל העני – שאתן לו מנוחה במשך היריד ורק לאחר מכן אפנה אליו.

זאת עשה – יעצה האשה בעורמה – לך אל חנותו ועשה עצמך כבוחן בדי משי ובתוך כך הכנס עמו בדברים ובדרך אגב הזכר לו את עניין הכסף...

הלך העני אל החנות והחל ממשש את בדי המשי היקרים... כאשר ראה אחיו את מעשיו הבין מיד את כוונתו, על כן פנה אליו ואמר: מה לך ממשש את הבדים? האם יש לך בביתך בגדי משי יקרים הטעונים תיקון?... והרי אני יודע היטב שאין לך!

כן הוא גם הנמשל – אמר המגיד מדובנא – כשנברא העולם התקיים על גמילות חסדים, ומשקבלו ישראל את התורה היה העולם עומד על התורה ועל גמילות חסדים, ולאחר שנצטוו ישראל על עבודת הקרבנות, העולם עומד על שלושה דברים: תורה, עבודה וגמילות חסדים!

וזו היתה טעותם של אומות העולם, שחשבו כי הקרבת הקרבנות היא ענין בפני עצמו, על כן באו ושאלו מדוע לא נצטוו אף הם בהקרבת קרבנות? על כך השיב להם בלעם שהקרבת אֵינן אלא "שלום", דהיינו באו להשלים את אשר נחסר עד עתה, ומשום כך רק מי שקיבל את התורה הוא זה שראוי להקריב קורבנות!

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

שולחן שבת (ב)

בהמשך לנושא פתחנו בשבוע שעבר, ננסה להבין מה הם

- האתגרים העומדים בפנינו כשאנו באים לערוך סעודת שבת בחברת בני המשפחה:
1. קבוצה הטרוגנית - ברוך ד' במשפחות המורחבות שלנו אנו יושבים באותה סעודת שבת, החל מילדים בגיל שידוכים (או אפילו עם כמה נשואים), לצד ילדים שחזרו עם דפי קשר מהגן. אנו אמורים לתת יחס לכולם, אנו אמורים ליצור אווירה שתחבר את כולם וכמובן לא מה שמעניין את הילדה בת הארבע מעניין את הבן מהישיבה הגדולה, לא אותו שיר המשמח את בן השלוש מעורר את הבחור הצעיר.
  2. עייפות החומר - ששת ימים תעבוד מצד הנותן ומצד המקבלים, אנחנו מגיעים לשולחן שבת אחרי שבוע עמוס וגדוש ובשבתות החורף גם אחרי ערב שבת קצר ולחוץ, אנו קצרי רוח והסבלנות שואפת לאפס, מתכון בטוח ליצירת מתח.
  3. קוצר המושג - הרגשת חוסר אונים, 'אין עם מי לדבר', ילדים רעבים ועייפים,

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

כל לב יהודי נע וזע ברטט של התרגשות, כל נשמה יהודית מתמרקת ומתכוננת לקראת הרגעים הגדולים, הלילה הגדול בשנה. ליל הסדר – לילה כיום יאיר, ליל שימורים, ליל הנפלאות והניסים הגדולים שנעשו לאבותינו במצרים, ועד היום הזה אין גדול וקדוש כמו הלילה הזה.

לצד ההכנות הרגילות, כמו מירוק הבית וצחצוחו, הבישולים של מטעמי החג, הכנת המאכלים הדרושים לסימני הסדר ועריכת השולחן המפואר, גם הנפש היהודית נרגשת והומה לקראת הלילה הגדול הזה, בו נספר בשבחו של בורא עולם המוציאנו ממצרים ביד חזקה וזרוע נטויה, וכפי שמוזב בזוהר הקדוש – הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו וכל פמליא של מעלה באים לבקר בביתנו, לשמוע את הסיפור הנשגב הזה ולחזות בנו עורכים את הסדר כהלכתו.

אחד המאפיינים המעניינים של 'ליל הסדר', הוא דווקא שמו. הוא נקרא בפי כל 'ליל הסדר', כלילה של סדר. מאידך, יש בלילה הזה מאפיינים רבים שפחות מתחברים במושג 'סדר': החל מכך שסדר הסעודה שונה בתכלית מכל סעודות השבת והחג הרגילות, המשך בעובדה שצורת הישיבה שונה מהסדר הרגיל, ועד מה שקורה בכל בית יהודי, עם הילדים המתרוצצים, האגוזים המפוצחים, היין שנשפך לא אחת, פירוורי המצה המתפזרים...

יתכן, שאם היו נותנים לנו לקבוע מהו 'ליל סדר', היינו בוחרים בלילה אחר בשנה, ליל יום כיפור למשל. הכל מתוקתק, המפות מתוחות על השולחן, אין אוכל בסביבה, הילדים מאופקים, הכל רגוע ומסודר. אבל לקרוא ללילה הראשון של פסח, בו עורכים שולחן עמוס, משנים את סדרי הסעודות הרגילות – דווקא בשם 'סדר'? והרי הכלל הראשון ש'סדר' זקוק לו, הוא להרדים את הילדים לפני עריכתו... ובלילה הזה – אנחנו דווקא ממוקדים בהם! הלוה 'סדר' ייקרא?!

כדי לענות על השאלה הזו, יש להעמיק מבט בסגולתו העצומה של הלילה הזה. אנחנו חושבים שאנחנו עורכים בו את הסדר, שהוא תלוי בנו, שהוא מופעל על ידינו. ולא היא.

אבינו שבשמיים, הוא זה שעורך את הסדר עבורנו. בלילה הזה הוא יושב בשמי מעל ובו זמנית מסתובב בביתנו, ומשפיע, ומחלק, ומרעיף עלינו שפע כביר. הסדר הזה הוא לא סדר שלנו, הוא סדר שלו. כולנו – כל בני העם היהודי, מתארחים אצלו, מסייבים על שולחנו.

ליל הסדר תיכף פורש את כנפיו עלינו. הבה ניכנס אליו מתוך התחושות הנכונות, מתוך הבנה שבלילה הזה אנו אורחים אצל אבינו האוהב שעורך עבורנו את הסדר, מקרב אותנו אליו ומשפיע עלינו שפע ברכה באמצעותו. זו התחושה שאמורה לשרור בלבינו, וזו ההרגשה המרגשת שצריכה לרחף בחלל בו ערוך את ה'סדר'. כך נזכה לקבל את אותן השפעות נעלות, במלוא חופניים!

גם אם משהו ישתבש חלילה – הבה לא נשכח את היותנו אורחים, הבה לא ניתן לתחושת ה'חבוקה ודבוקה בך' לחמוק מאיתנו. הבה נקבל את הסדר שקבע לנו הבורא בהכנעה ובביטול, מתוך הבנה שזה הסדר הטוב עבורנו. וככל שנחווה את ליל הסדר בצורה כזו – כך נזכה לנצל את הלילה הזה במיטבו, להתקרב בו לאבינו שבשמיים ולזכות להשפעותיו הברוכות!

דבר הגורם למריבות בלתי פוסקות על כל דבר שזו, על המקומות ועל גודל התיכת החלה, על איזה שיר להתחיל ועל מי יספר קודם את הפרשת השבוע וכו' וכו'.

4. רמת ציפיות גבוהה – הרבה הורים מגיעים לסעודת השבת אחרי שבוע טעון עם נקיפות מצפון על מיעוט הזמן בו התייחסנו לילדים, על מעט הזמן שהשקענו בצאצאיו ואנו חזורים רצון לחנך ולהחזיר ערכים, תורה ויראת שמים, כפיצוי על כל השבוע העמוס ואנו אמונים על הכלל הידוע ש'גודל הצפייה כך גודל האכזבה'.
- הרבה פעמים, כבר לאחר חצי שעה מתחילת הסעודה אנו מרגישים שאין עם מי לדבר וכל המשל והנמשל שהכינו ביום רביעי יצטרך להמתין להזדמנות אחרת או לפעמים השיר שרצינו ללמד את הילדים יצטרך להמתין לבמה אחרת. דברים אלו מאכזבים ומתסכלים ומכאן עד להתחיל לעשות טעויות הדרך קצרה מאוד!
5. היעדר מנהיגות - יש הורים החושבים שכדי לנהל שולחן שבת צריך כישורים מיוחדים כמו כשרון לשיר, להפעיל, רטוריקה וכדו' והיותו ואנחנו מכירים את עצמינו אנחנו לא מנסים אפילו להגיע לכך. כדי להתגבר על כל האתגרים שהבאנו, בגליון הבא נביא מספר כללים שבעזרתם בסייעתא דשמיא נדלג על הרבה מהמורות.